

AC-3237-AB

Seat No. _____

M. A. (Part-II) Examination

April / May - 2003

Psychology : Paper - VII

(Principal & Entire : First Group)

(1) Psychological Testing

(2) Personnel Psychology & Industrial Testing

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- સૂચના : (૧) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.
(૨) ઉત્તરવહીના ડાબા હાંસિયામાં પ્રશ્નપત્રમાં દર્શાવ્યા મુજબનો જ પ્રશ્નક્રમાંક કે પેટાપ્રશ્નક્રમાંક લખો.
(૩) ઉત્તરો પ્રસ્તુત અને મુદ્દાસર હોવા જોઈએ.

- Instructions :** (1) Figures to the **right** indicate **full** marks of the question.
(2) Write in the left margin of answer-book the question number or sub-question number as indicated in the question-paper.
(3) Answer must be precise and relevant.

(1) Psychological Testing

- ૧ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી એટલે શું ? મનોવૈજ્ઞાનિક માપનના વિકાસમાં ફ્રાન્સિસ ગાલ્ટનનું પ્રદાન મૂલવો. ૧૪
- અથવા
- ૧ કસોટી-માનાંકો એટલે શું ? કસોટી-માનાંકોના પ્રકારો ઉદાહરણસહિત સમજાવો. ૧૪
- ૨ કસોટીની વિશ્વસનીયતા એટલે શું ? કસોટી - પુનઃકસોટી વિશ્વસનીયતા સમજાવો. ૧૪
- અથવા
- ૨ કસોટીની યથાર્થતા એટલે શું ? વિષયવસ્તુ યથાર્થતા સમજાવો. ૧૪
- ૩ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પેટાપ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : ૨૪
- (ક) સ્ટેન્ફર્ડ બિને બુદ્ધિ કસોટીના ૧૯૬૦ અને ૧૯૭૨નાં સંસ્કરણો વર્ણવો
(ખ) વેક્સલરની પુખ્તવયની વ્યક્તિઓ માટેની બુદ્ધિ કસોટી (WAIS) વર્ણવો.
(ગ) સંસ્કૃતિ મુક્ત કસોટી એટલે શું ? કોઈ પણ એક સંસ્કૃતિ મુક્ત કસોટી વર્ણવો.
(ઘ) શારીરિક ક્ષતિ ધરાવનાર માટેની બુદ્ધિ કસોટીઓનું મૂલ્યાંકન કરો.

- ૪ નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે પેટાપ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : ૨૪
- (ક) બહુવિધ અભિયોગ્યતા કસોટીમાળા તરીકે ડી.એ.ટી. (DAT)નું મૂલ્યાંકન કરો.
- (ખ) યાંત્રિક અભિયોગ્યતાની કસોટીઓ વર્ણવો.
- (ગ) કેટેલની ૧૬ વ્યક્તિત્વ ઘટકોની સંશોધનિકાઓનું મૂલ્યાંકન કરો.
- (ઘ) પ્રક્ષેપણ કસોટીની સમજૂતી આપી, પ્રક્ષેપણ કસોટી તરીકે રોરશાકની શાહીના ધાબાની કસોટીનું મૂલ્યાંકન કરો.
- ૫ નીચેનામાંથી ગમે તે બે વિશે નોંધ લખો : ૨૪
- (૧) મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓના ઉપયોગ પર નિયંત્રણ મૂકવાનફૂલ કારણો
- (૨) કસોટીની વિગતોનું કઠિનતામૂલ્ય
- (૩) કારકૂની અભિયોગ્યતા કસોટીઓ
- (૪) વ્યાવસાયિક કસોટીઓની ઉપયોગિતા
- (૫) અભિરુચિ કસોટીઓ
- (૬) ગુજરાતી પ્રજા માટેની બુદ્ધિકસોટીઓ.

ENGLISH VERSION

(1) Psychological Testing

- 1 What is psychological test ? Evaluate the contribution of *Francis Galton* in the development of psychological measurement. 14
- OR**
- 1 What are test-norms ? Explain with illustrations the types of test-norms. 14
- 2 What is reliability of a test ? Explain test-retest reliability. 14
- OR**
- 2 What is validity of a test ? Explain content validity. 14
- 3 Answer any **two** sub-questions of the following : 24
- (a) Describe 1960 and 1972 revisions of Stanford Binet intelligence scale.
- (b) Describe Weschsler adult intelligence scale (WAIS)
- (c) What is culture free test ? Describe any one culture free test.
- (d) Evaluate the intelligence tests for physically handicapped ?

- 4 Answer any **two** sub-questions of the following : **24**
- (a) Evaluate DAT as a multiple test-battery.
 (b) Describe various mechanical aptitude tests.
 (c) Evaluate *Cattell's* 16 PF inventory.
 (d) Explain projective tests. Evaluate Rorschach Inkblot test as a projective test.
- 5 Write notes on any **two** of the following : **24**
- (1) Reasons for controlling the use of psychological tests
 (2) Difficulty-value of test items
 (3) Clerical aptitude tests
 (4) Applications of vocational tests
 (5) Interest tests
 (6) Intelligence tests for Gujarati population.

(2) Personnel Psychology & Industrial Testing

- ૧ મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટી એટલે શું ? ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે મનોવૈજ્ઞાનિક કસોટીઓનો ઉપયોગ વર્ણવો. **૧૪**
- અથવા**
- ૧ કર્મચારીઓ અને અધિકારીઓની પસંદગી કરવા માટે કસોટીની રચના કરવાની પ્રક્રિયા સમજાવો. **૧૪**
- ૨ સારી કસોટી કોને કહેવાય ? સારી કસોટીનાં લક્ષણો વર્ણવો. **૧૪**
- અથવા**
- ૨ કસોટીના ધોરણો એટલે શું ? કસોટીના ધોરણોનું પ્રસ્થાપન કરવાની પ્રક્રિયા ચર્ચો. **૧૪**
- ૩ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પેટાપ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : **૨૪**
- (અ) કસોટીના ધોરણોના પ્રકારો ચર્ચો.
 (બ) કસોટીમાં મેળવેલ અંકનું અર્થઘટન કેવી રીતે કરવામાં આવે છે ?
 (ક) કસોટીની યથાર્થતાના પ્રકારો ચર્ચો.
 (ડ) ઉમેદવારની પસંદગી માટે મુલાકાત પદ્ધતિની મર્યાદાઓ ચર્ચો.
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે પેટાપ્રશ્નોના ઉત્તર આપો : **૨૪**
- (અ) કોઈ પણ એક બુદ્ધિકસોટીનું ઉદાહરણ આપી ઉદ્યોગમાં બુદ્ધિનું માપન કરવાની રીત વર્ણવો.
 (બ) અભિયોગ્યતા અને સિદ્ધિનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો.
 (ક) પ્રક્ષેપણ કસોટીઓ દ્વારા વ્યક્તિત્વનું માપન કેવી રીતે કરવામાં આવે છે તે કોઈ પણ એક પ્રક્ષેપણ કસોટી દ્વારા સમજાવો.
 (ડ) કર્મચારીઓના કૃતૃત્વ માપનની પ્રક્રિયા ટૂંકમાં વર્ણવો.

- ૫ ટૂંક નોંધ લખો : (ગમે તે બે) ૨૪
(અ) ભરતી માટેની મુલાકાત
(બ) કર્મચારી સલાહ
(ક) કસોટીની વિશ્વસનીયતા
(ડ) કર્મચારી પસંદગીમાં G.A.T.B.નો ફાળો
(ઘ) શૈક્ષણિક સિદ્ધિની કસોટીઓ.

ENGLISH VERSION

(2) Personnel Psychology & Industrial Testing

- 1 What is a psychological test ? Describe the uses of the psychological test in the industrial field. 14

OR

- 1 Explain the test construction procedure for the selection of personnel and officers. 14
- 2 What is a good test ? Describe the characteristics of a good test. 14

OR

- 2 What is the meaning of norms of the test ? Describe the procedure for establishing the test norms. 14
- 3 Answer any **two** of the following sub-questions : 25
(a) Discuss the types of the test norms.
(b) How the test scores are interpreted ?
(c) Discuss the types of test validity.
(d) Discuss the limitations of the interview method for the selection of candidates.
- 4 Answer any **two** of the following sub-questions : 24
(a) Describe the method of measuring intelligence in industry by illustrating any one test of intelligence.
(b) Clarify the concepts of aptitude and achievement.
(c) Explain with the illustration of any one projective test, how personality is measured by projective test.
(d) Discuss in brief the process of employee's performance evaluation.
- 5 Write short notes : (any **two**) 24
(a) Interview for recruitment
(b) Employee counselling
(c) Reliability of test
(d) Contribution of G.A.T.B. in personnel selection
(e) Educational achievement test.